



ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עשרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת



פניני הלכה

יומא דהילולא

כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בקונטרסים 'מסלול ודרך' עמ' י"ט בזה"ל: במסגרת מכוננו "פעולת צדיק" הנהגנו מזה שנים רבות עריכת יומא דהילולא מידי שנה בשנה ביום כ"ח ניסן, שהוא יום אסיפתו לבית עולמו של גאון עוזינו מהר"י זצוק"ל, ובו דורשים רבנים חשובים בקהל-עם, מדברי תורתו. ובפתח דבר לחוברת "אור ישראל" גליון ו' (ניסן ה'תשמ"ט) הבאנו שרשי עניין יומא דהילולא מהזוה"ק וכמה ספרים וסופרים, ומה טעם ראינו לקבוע זאת בזמננו, מה שלא נהגו אצלנו בדורות שקדמונו, יעויין שם.

והנה זה עתה (אלול ה'תשנ"ח) נתגלגלה זכות לידינו להשיג דף כתי"י קדוש של הרה"ג שלמה צאלח זצ"ל בעל ספר זבח-פסח, אחיו של גאון עוזינו מהר"י זצוק"ל [שהביא בכמה מקומות מחיבוריו חידושים בשמן], אשר מלבד זאת שנודע לנו ממנו לראשונה היום המדוייק לפטירתו של זקנים מה"ר צאלח זיע"א בעל ספר פרי צדיק, שהיה בתאריך כ"ד כסלו. ובלשונו, "שהוא ליל הילולא דמר זקני כמוהר"ר צאלח בן יחיא זל"ה"ה וזכותו תעמוד לנו ולבנינו עד עולם", נתגלה לנו עוד למפרע מקור תימני נאמן לקביעת יומא דהילולא, ולא חדש הוא, אלא היה מוכר ומקובל מושג זה כבר בדורם, לפני יותר ממאתים שנה. שבח לאל יתברך שכיווננו לדעת גדולינו. ויישר כחו שלידידנו הרב בך ציון צדוק נר"ו, מצאצאי מהר"ש הנ"ז לעיל, על השתדלותו בעניין, בנפש חפוצה.

צילום כתי"י

צילום פנימי מכתב ידו של הרב ציון צדוק נר"ו, מצאצאי מהר"ש הנ"ז לעיל, על השתדלותו בעניין, בנפש חפוצה.

ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם (ויקרא י"א. מג)

מובא ב'צמרא' (יומא ט"ל): תנא דבי רבי ישמעאל עבירה מטממת לבו של אדם שנאמר (ויקרא י"א. מג) ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, אל תקרי ונטמאתם אלא ונטמטם. תנו רבנן, אל תטמאו בהם ונטמאתם בהם אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה, מלמטה מטמאין אותו מלמעלה, בעולם הזה מטמאין אותו לעולם הבא. תנו רבנן, (ויקרא י"א. מד) והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא. עכ"ל.

וכתב הרמ"א ביו"ד סי' פ"א ה"ו בזה"ל: חלב כותית כחלב ישראל, ומכל מקום לא יניקו תינוק מן הכותית, אם אפשר בישראלית, דחלב כותית מטמטם הלב (רי"ג פא"מ בשם הרשב"א). וכן לא תאכל המינקת, אפלו ישראלית, דברים האסורים (הגהות אשר"י). וכן התינוק בעצמו, כי כל זה מזיק לו בזקנותו. עכ"ל.

וע"כ יש להקפיד ליתן לילדים מאכלים אשר הינם בכשרות מהודרת, ולהרגיל את הילדים הקטנים אשר בדר"כ מקבלים ממתקים בבית הכנסת מאת אנשים, לשאול את ההורים על כל ממתק שהוא מקבל טרם יכניסו לפיו. וכמו"כ יש לחנכם לא לשאול את הנותן איזה הכשר זה, כי הרבה פעמים הנותן אינו מבין בהבדלי כשרויות ואומר בסתמא יש לזה הכשר בד"ק, ובפרט בחג פסח אשר מנהגינו להחמיר בחזור וניעור משא"כ שאר עדות ישראל. גם יש לחנכם שגם אם הם רואים שההכשר המופיע על הממתק אינו דיו, לא להחזירו לנותן, דדבר זה פוגע בו מאוד. ויש המרגילים את ילדיהם לסרב תמיד לנותן, וגם זה אינו נכון מהטעם שאמרנו, ועוד שיתכן שעוברים בזה על 'אל תמנע טוב מבעליו', וזה דבר שאף מקלקל את מדותיו של האדם ואכמ"ל.

ויש בתים אשר קיבלו על עצמם לנהוג בחומרות יתירות כגון, לא לאכול בשר אלא משחיטה פרטית או חבורה וכיו"ב, והוא דבר טוב ומעולה לכשלעצמו. אלא שפעמים דבר זה גורם למרמור ועצב רב בקרב הילד כאשר הוא נמצא בחברה שונה, והדבר צריך שיקול רב והתייעצות עם ת"ח גדול לדעת מה לקרב ומה לרחק, דאין כל האצבעות שוות ולא כל העתות דומות, וצא וראה מה שסיפר הגר"י רצאבי שליט"א (ענין יצחק יוד סי' קל"ב את מ"ג) על ענין החליטה שבקהילותינו הוא חק בל יעבור וחשש גדול לאיסור אכילת דם כידוע, ובשאר הקהילות ישראל לא נוהגים לעשותו, וז"ל: זכורני מימי חרפי בישיבת קול תורה בשנת ה'תשל"ל בערך, נתאספו הבחורים התימנים אצל ראש הישיבה הגרשז"א זצ"ל בעניין זה, ועשה לכולם בצירוף שניים עמו התרת נדרים, אבל הודיעם שכל זה מחוסר בריחה בהיותם כעת בישיבה, שאי אפשר לבשל להם לבדם. אבל לכשתחתנו יחלפו בבתיהם כמנהגם. עכ"ל. [ולדינא אם צריך התרה יעו"ש באורך ואכמ"ל].

ע"כ המשכיל ילך בדרכים נכוחים, לשאול עצת גדולים, וירווח מעדנים, אכ"י.

חשבת כ"ח ניסן יומא דהילולא של מוהר"ר מהר"י זצוק"ל אשר הת"ת עשרת חיים נקרא על שמו וממשיך ומורה דרכו בתורה ביראה באהבה בקדושה בצניעות ובענוה, לחזק מסורת אבותינו הנאמנה, תעמוד לנו זכותו הרבה, להרבות תורה ולהאדירה, בקרב צאן קדושים כרצון יוצר שחקים, אכ"י

בדרכיהם אתהלך...

גדול מרבתי

אחד התחומים שקנה הנער יחיא צאלח (מהרי"ץ) מסבו, היה השחיטה והבדיקה. באותה תקופה, שימש סבו מהרי"ץ כראש השוחטים והבודקים, ובלעדיו איש לא הרים ראשו. התמחותו בנושא זה היתה עצומה ביותר. מכל המחוזות פנו אליו בשאלות. אל שולחנו הגיעו השאלות הסבוכות ביותר, למען יפתור הספקות, ועל פיו ישק דבר.

בישיבת זקנו, למד הנער את הלכות השחיטה. לימודו הקיף את הגמרא עם מפרשיה בעיון רב ובהבנה מעמיקה, וכן למד הוא פוסקים ראשונים ואחרונים, אשר דנים בהלכות אלו. אף השחות הסכין למדו זקנו. כעבור תקופה קצרה, ידע הנער את כל ההלכות על בוריין בהבנה ובבקיאות מופלאה. זקנו שראה כך, החליט כי הגיע הזמן לקחתו אל בית המטבחים, שם יוכל להתבונן מקרוב במעשה השחיטה והבדיקה בצורה מעשית ביותר. הנער

מי בתמונה?



בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

פעמים סמוך נכתבה אך ביקורת נשתנה ולחלוקת התורה מדרשה בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

פתרונות 'לחג הפסח'
אחודה חידה! בשפיכת היין ט"ז פעמים
בעשרת המכות כמובא בעץ חיים שם
למהרי"ץ צוק"ל יעו"ש.
הזוכה בהגרלה: הראל נהרי.
מי בתמונה: טרם נפתרה!

טעם מנהגינו שסופרים ספירת העומר בלשון ארמית מתוך עץ חיים ח"א ע"ב למהרי"ץ וצוק"ל המנהג לספור בלי ארמי, אולי טעמו כטעם הקדיש שלא יתקנאו בנו המלאכים לפי שבספירת העומר אנו נכנסים ומתעלים במ"ט שערי טהרה ומצאתי בס' התניא שמביא לי המספר בלשון ארמי ע"ש ב' הגאונים:
אי"נ אפשר דבבבל נתקן בלי ארמי כדי שיבינו המספר אפי"ע דבאינו מבין לה"ק לא יצא כמ"ש מ"א מ"שה נתקן בלי ארמי:

היה מגיע מידי פעם עם זקנו אל בית המטבחים, מתבונן בשוחט בשעת שחיטתו, ולאחר מכן, כשפתחו את הבהמה, היה מסתכל לראות את חלקיה, כאשר סבו מסביר לו דין כל חלק וחלק משל הבהמה, ואלו טרפויות עלולות להיות בה. כאשר הגיעו שאלות בשחיטה לסבו, היה דן הסב בנוכחות נכדו על פי מה שלמדו בישיבה, מתפלפל ומבאר את הענין לאשורו, עד אשר הגיעו לכלל הכרעה. כך, תוך תקופה קצרה, קלט הנער את הנלמד ונהיה מומחה לשחיטה ובדיקה. ברוב ענוותנותו, לא פירסם מומחיותו ברבים, מה גם שהיה צעיר לימים וזקנו שימש כראש השוחטים. אך למרות ענוותנותו, התגלתה ברבים גדלותו על פי מעשה שארע, והוא כבן שש עשרה שנה.

השעה מוקדמת, לפנות בוקר. אנשי העיר עדיין נמים שנתם הערבה, אך הנער יחיא, אשר שם לילותיו כימים, לא ימשיך לשכב על יצועו. די לו בשעות בודדות להניח ראשו, ומיד יקום לעבודת הבורא. זה מכבר שהוא רכון על ספריו, הוגה בהם, שקוע בים התלמוד והפוסקים ומחדש חידושים עצומים. אך גמר את הסוגיא אותה למד, הבינה כראוי, ומיד קם הוא ממקומו, סוגר את ספריו ומחיש פעמו אל בית המטבחים. קרן אור קלושה מאירה את דרכו בסמטאות העיר, דוחה מעט מן האפלה השוררת שם. הנער פוסע אל עבר השוק הסמוך לביתו, שם נמצא בית המטבחים. "אתמול היתה שאלה קשה ומעניינת בפרה שנשחטה, אך לאחר דין ודברים, הוכרע להכשירה. מענין מה יהיה היום", הרהר הנער כשהוא מחיש את צעדיו לבית המטבחים ומשחזר לעצמו את כל ההבטים ההלכתיים שזקנו דן אמש עם השוחט ועוזריו.

"ברוך אתה... על השחיטה", נשמע קולו של השוחט כשבירדו אותו הוא את סכיניו החדה והחלקה ושוחט בה את הפרה. לאחר דקות ארוכות נחה הבהמה מפיופורי גססתה, ואז החלה הבדיקה. הם פתחו את בטנה, הוציאו את הריאה, בדקו ומששו אותה, ואז נתגלתה בפניהם שאלה חמורה. זקנו של הנער לא היה אותו יום, על כן שלחו לקרוא לאחד מחכמי העיר המומחים בנושא, שיכריע בשאלה. אותה עת, היה עסוק החכם בלימוד תורה בבית הכנסת עם חבר תלמידיו, כהרגלו מידי בוקר, עוד לפני תפילת שחרית. החכם הגיע, בדק היטב את הריאה, נשא ונתן בדברי הפוסקים עם השוחט אשר היה תלמיד חכם מובהק בפני עצמו, והכריע שהבהמה טרפה. כל אותה עת היה הנער מעורה בויכוח שבין חכמי התורה, עוקב אחר כל הלכה וסברא הנאמרות שם, מאזין אל טענותיו של החכם ומענהו של השוחט, מנסה להבין בכוחות עצמו כיצד תוכרע ההלכה. הוא גיבש לעצמו עמדה, שלפיה על פי תשובת המבי"ט, יש להקל בשאלה כזאת. (וואת לדעת שבתמין ובעוד כמה ארצות, הקלו מאוד בענייני טרפויות. אפילו אם מצאו שני פוסקים המתירים, סמכו עליהם. וואת משום שהגויים לא היו אוכלים משחיטת ישראל, וכשנטרפה פרה נאלצו ליורקה כי לא יכלו למכור להם, וכך אפילו את מחיר הקרן לא יכלו להחזיר לעצמם. ראו חכמי ישראל שבכך נגרם הפסד עצום ליהודים שבלאו הכי היו עניים מרודים, וידוע שהתורה חסה על ממונם של ישראל, קבעו לפי הוראת שעה שיש לסמוך על המקילים, ואפילו אם המקלים הם שניים בלבד).

אך שמע הנער את פסיקת החכם להטריף, נצבט לבו בקרבו. הרי לדעתו יש צד להתיר ולהכשיר את הפרה. ואם כן, את הנוק שנגרם לקצב, שבלאו הכי מצבו לא מן המשופרים, ניתן היה לחסוך. בענוותנותו לא העיר כלום, מפני שלא רצה לחלוק על חכמי הדור.

צער רב הצטער הקצב על הפסד ממונו, אך ודאי שלא העלה בדעתו למכור נבלות וטרפות ולהכשיל את עם ישראל במאכלות אסורות, על כן הניח את הטרפה בפנית בית המטבחים. לאחר מכן נשחטה פרה אחרת, נבדקה ונמצאת כשרה. שמח הקצב שלפחות בהמה זו יצאה כשרה, וממנה ירוויח מעט. היה עליו להודרו ולסיים עבודתו. השחר מפציע וזמן התפילה קרב ובא, ורבים יבואו אליו מיד אחר התפילה לקנות מעט בשר. הוא החיש את עבודתו, הניח את הבשר על השולחן, השחיו את הסכינים והניחם ליד הבשר כדי שהכל יהיה מוכן מיד בתום התפילה, ואין רץ לבית הכנסת. בתום התפילה החיש הקצב את צעדיו לעבר חנותו. "עלי להודרו, עוד רגע קט יבואו רבים לקנות", חשב בלבו ומיהר לפתוח את החנות. הוא נעמד בחנותו, משרת את לקוחותיו. בזריזות ובאמנות נפלאה, חתך נתחי בשר לכל המבקש. את העצמות היה שובר בגרון ומחלק חינם לכל הרוכש נתח בשר.

תוך כדי עבודתו, הגיע הנער יחיא לחנות והמתין. לכשהגיע תורו, עמד הקצב לשרתו. "איזה חלק אתה רוצה?" שאלו הקצב. כשענה לו מה הוא מבקש, החל הקצב לחתוך לו חתיכות מהבשר שהיה מונח בשולחן. הנער ראה מזוית עיניו את הפרה בפנית החנות, זו שהחכמים הטריפוה, והצטער. הן הפסד מרובה ארע לקצב אשר בקושי יש לו במה להאכיל את בני ביתו. "חובה לדבר עם החכם ולומר לו שיש צד להתיר", הרהר בלבו. "הנה הבשר שלך", אמר לו הקצב, מעיר אותו ממחשבותיו. לקח הנער את הבשר ושב אל ביתו.

בשעות אחר הצהריים ניגש לאביו וסיפר לו את שאירע בבוקר בבית המטבחים. הוא הסביר לאביו את השאלה שהתעוררה בפרה בשעת בדיקתה, ושהחכם הטריפה. "אך לפי תשובת המבי"ט, אפשר להכשירה, וחבל על ממונם של ישראל", אמר לאביו. "האם אמרת לחכם את דעתך?" שאלו האב. הבן השיב בשלילה. אביו שידע כי בנו הינו תלמיד חכם מופלג על אף גילו הצעיר, שאלו: "מדוע לא אמרת לו את דעתך, אולי היה מקבל אותה אם היית מראה לו מקור לדבריך באחד מספרי הפוסקים?" "צעיר אנכי לימים", השיבו בנו בענוות חן, "וכבר אמר החכם מכל אדם ובמקום גדולים אל תעמוד, ואין אחלוק על פסק חכמי הדור", הוסיף. "אך בכל זאת, כיון שמדובר בהפסד ממונם של ישראל, היה לך לומר דעתך, אולי היה משנה את דעתו." "אם כך, נלך שנינו אל החכם ונראה מה ישיב לדבריך", הציע האב.

המשך בעמוד הבא

לרפואת שירה בת נח לוי בשכחעי	לרפואת שושנה בת יחיא רייבי בשכחעי	לזש"ק תומר ישראל בן יעקב ואודליה בת מנשה	לרפואת יוסף בן משה דנין בשכחעי
------------------------------------	---	--	--------------------------------------

מהליכות אבותינו

תמיד פותחים ומסיימים בדבר טוב

כתב ב'מנחת יהודה' למהר"י גיזפאן זצ"ל על פס' (ויקרא יא. טו) 'להבדיל בין הטמא לטהור' בזה"ל: אמרו רבותינו זכרונם לברכה, שכל מי שעולה לקרות בתורה, פותח בדבר טוב ומסיים בדבר טוב, חוץ מפרשת האזינו דאמרינן בפרק הקורא את המגלה שמתחילין בסימן היוז"ל ל"ך. עד כאן.. ושמא יש לומר שנרמז זה בכאן במה שאמר להבדיל בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור. הרי פתח בדבר טוב וסיים בדבר טוב. עכ"ל.

וכתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בשע"ה יו"ד סי' קס"ד ה"ח, שהוא הדין בכל ספר שלומדים ושכן המנהג יעו"ש. וב"ה שעד היום מחזיקים בדבר זה, וסימנא מילתא היא.

מידי יום שישי, שרים התלמידים שירי שבת משירי אבותינו הקדושים, ובין המשוררים מוגרל מיד תקופה פרסית, לפניכם הזוכים האחרונים



המועד בעמוד הבא

לרפואת והצלחת הרה"ג יחיאל בן יוסף גרפי בשכחע"י

ויהי ביום השמיני (ויקרא ט. א)

ז' ימים היה מקים את המשכן ומפרקו נגד ז' מלכין קדמאין. על מ"ש רז"ל שאמר משה לאהרן יודע אני שגדולים ממני וממך שהם נפש של אדם הראשון. וכשהוקם המשכן התחתון הוקם העליון והוצרך מיכאל להקריב נשמת נדב ואביהוא ונעשו סגני כהונה למעלה למיכאל ונתחנך משכן של מעלה בנשמות נדב ואביהוא.

(מהר"ד יחיא יעיש אלחמדי ז"ל הובא באור תורה)

חכמי תימן

הרב יחיא בן יוסף צאלח זצ"ל דמתקרי מהרי"ץ יומא דהילולא נולד בשנת התע"ה לערך, על לידתו כתבו בזה"ל: הורתו ולידתו של צדיק בקדושה, כמו שמספרים על אמו הצדקנית שלמההרי"ץ, שכשנתעברה היתה מתפללת ומתחננת לפני השי"ת שיהיה העובר שבמעיה בן שלקיימא בן זכר. אחר ארבעים יום היתה מפלית תחנה בכל יום תמיד ערב ובוקר, שיהיה תלמיד חכם ובעל שם טוב. כיון שילדה אותו והנה הוא בן זכר, לקחה אותו הבן תכף ומיד והניחה אותו באמצע החצר תחת רקיע השמים, והניחה אצלו (פח) [פך] השמן ועמדה להתפלל. אמרה לפניו, רבונו של עולם, עשה למען שמך הגדול והקדוש ויהיה הבן הזה תלמיד חכם ביותר, ויצא שמו וטבעו בעולם. עשה למען שמך וכו'. באותה השעה הקיפה על הילד ועל השמן שבע פעמים, ומיד ירד ניצוץ של אש ונכנס בתוך הפך של השמן, והבינה שנתקבלה תפילתה, ועמדה והשקתה השמן לילד. וכיון שגדל, היה תלמיד חכם ביותר, ולא הניח מקרא ומשנה ותלמוד הלכות ואגדות שלא למד, עד שהתענה ארבעים יום כדי להעמיד טעמי התורה וכו' ונעשה אב"ד לכל אנשי תימן, וישמעו אליו כל ישראל. ע"כ.

בדרכיהם אתהלך...

המועד הקודם הלכו שניהם לביתו של החכם אשר קיבלם במאור פנים ובחביבות. לאחר אמירת שלום וברכות לבביות, פנה רבי יוסף אל החכם ואמר לו: "בני היה בבוקר בבית המטבחיים בשעת השחיטה והבדיקה של הפרה, ורעתי נוטה להכשירה, בניגוד למה שפסק כבודו".

"על פי מה נראה לך להכשיר בהמה זו", פנה החכם אל הנער בחביבות. "על פי תשובת המבי"ט יש צד ומקום להכשירה", ענה לו בקול בוטח. "טוב", השיבו החכם, "כעת אין זמני פנוי לחפש ולעיין שם, על כן, מחר בבוקר אחר התפילה תבוא אלי עם הספר, ונעיין יחד בתשובתו".

בלילה, עת עלו כולם על יצועם, היה הנער יחיא עסוק בלימודיו כבכל לילה ולילה, כמו חכמים רבים שהיו יושבים ועוסקים בתורה אותה עת. הוא זכר שעליו לחפש במבי"ט את מקור ההלכה, כדי שלמחרת יוכל להראותה לרב. רק יגמור את הסוגיא בה הוא עסוק, יתפנה לחפש בספר המבי"ט. לאחר שעה ארוכה, סיים את לימודיו. הכל ברור לו היטב. עתה הוא התפנה. לקח את ספר המבי"ט פתח והחל לדפדף ולחפש, אך לא מצא. הוא קימט את מצחו מנסה להיזכר היכן נמצאת התשובה, הרי ידוע לו בוודאות שהתשובה מופיעה, אך היכן? הוא דפדף בספר מתחילתו ועד סופו כשהוא מעיין תשובה אחר תשובה, אך משום מה, אותה תשובה נעלמה ממנו כאילו לא היתה. "אם כך, שאין תשובה כזו במבי"ט, האם הייתי מכשיר בשר שאינו כשר?" נחרד הנער יחיא, "זה לא יתכן, הרי אני בעצמי ראיתי בספרו והכשרתי על פיו, וכיצד זה שנעלמה ממני התשובה", הרבה. הוא דפדף שוב ושוב בספר, מנסה להזכר היכן כתובה התשובה, אך תוך כדי החיפוש, נרדם...

נקישות חרישיות נשמעו על דלת חדרו. הוא התעורר בבהלה, הרי כעת אמצע הלילה, מי דופק בשעה כזו? הדפיקות חזרו ונשנו. "מי שם?" שאל בקול רועד. ענה לו הלה: "תפתח את הדלת!". "אבל מי אתה?" שאל שוב. "תפתח את הדלת ואומר לך מי אני". כשהיסק הנער לפתוח, חזר וקרא לו: "תפתח, יש לי דבר מה לומר לך". "אבל מי אתה?" תפתח, ואומר לך מי אני".

הנער יחיא קם ובידיים רועדות פתח את הדלת, ואז ראה לפניו אדם ודמותו כמלאך השם. כשראהו, נבהל והתנצל על שלא פתח בפניו קודם את הדלת. "מי כבודו? ולמה בא בשעה כה מאוחרת?" שאלו. השיב לו הלה: "אני המבי"ט ובאתי להראות לך היכן כתבתי את התשובה שעל פיה אפשר להכשיר את הבהמה שנשחטה אצלכם אמש. לקח המבי"ט את ספרו פתח אותו והראה לו היכן נמצאת התשובה. עיין הנער בתשובה ושמח. "הנה התשובה שבה חיפשתי. הוא נזכר בה, הרי למד אותה. ואז התפלא שבעתיים, אם כן למה נעלמה ממנו התשובה, הרי חיפש אותה לכל אורך הספר? פנה אל המבי"ט ושאלו: "אם כן למה לא מצאתי אותה עד עכשיו?" ענה לו: "דע לך שאני העלמתי תשובה זו מעיניך". "למה?" שאל. "כי מאחר שחכמי הדור בתימן הטריפו בהמה זו, לא היה לך לצאת נגדם ולהכשיר", השיב לו. גמר המבי"ט את דבריו ונעלם מחדרו. נותר הנער לבדו מהרהר בדברי המבי"ט.

למחרת בבוקר, עם תום תפילת שחרית, הלך עם אביו לבית החכם כשבידו ספר המבי"ט. כשהגיע אליו ביקש לראות את התשובה. הנער פתח לו את הספר בעמוד הנכון והניחו לפני הרב. הוא עיין היטב בתשובה ונוכח לדעת שבאמת על פי דברים אלו ניתן להכשיר, כמו שסבר הנער, ואכן הצדק עמו. אורו עיניו של החכם.

כבר מאז ידעו שנער זה חכם מופלג, אך לחכמה כה גדולה ולבקיאות כה עצומה, לא פילל. מאז נתפרסם הדבר שהנער הוא לא רק חכם כפי שחשבוהו עד כה, כי אם גאון עצום הבקי היטב בכל נבכי הפוסקים, עד כדי כך, שהשכיל לדעת דבר שנעלם מעיני רבותיו הגאונים.

(קונטרס מהרי"ץ דף כ"א)

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה



חכמי תימן

המשך מהעמוד הקודם וכך כתב עליו הרע"ק זצ"ל בסערת תימן: תחלת לימודו היה לפני זקנו הדיין מהר"ר צאלח בן יחיא. ואחרי אסיפתו שימש אצל שני גדולי הדור, ה"ר דוד משרקי וה"ר יחיא בן השר שלום עראקי, כאשר יגיד שבח מעלתם ואין דן לפניהם בכבוד ומורא גם לאחר שהגיע להוראה. משנת ב'ס"ט [לשטרות, ה'תק"ח ליצירה] והלאה נתגדל ונתרומם שמו ונתפרסמה חכמתו, עד שנתמנה ונבחר ראב"ד ומו"ץ בצנעא וכל נפות תימן. מכל כפר ומדינה וכלומר עיר גדולה [הקרובים והרחוקים הריצו שאלות ספקותיהם, והוא נשתדל בחפץ ורצון להשיב שואליו, והאריך למעניתם דברים מבוררים אחר העיון והפלפול, כי בדורו כמוהו לא נמצא משכיל ונבון להוציא דבר מתוך דבר ולכוון את שמועותיו. לא חס על כבודו במקום שצריך לחלוק כבוד לרב ולו יהיה קטן ממנו. אהב להיות מאוין ושומע דעת חבריו בישוב והסברה למען יתברר הדין לאמתו. בכל מאמצי רוח חכמתו מביא ראיות מוכיחות לקיים מנהגי הראשונים, ומה גם להעמיד מה שנהגו בו בתי דינים שלפניו, כי יקר בעיניו מעלתם וחכמתם. וכנגד זה רע בעיניו למעט כבודם בסתירת דבריהם וכל שכן להוציא לעז ח"ו. מלבד זה כשבא לחלוק על חכם מחכמי ישראל כדרך משא ומתן, משפיל את עצמו מפני כבודו ודורש מחילתו ואחר כן נכנס לבקר דבריו. כל עניני הקהלה הנהיג בדרך ישר. הנמשכים אחר תאות יצרם, קרבם ולא הרחיקם. ואם אחרים מקללים אותם, הוא מברכם ומתפלל עליהן שיחזרו למוטב. אם לא במקום אפקירותא ודבר באסור, מיסרם ומענישם כפי חומר הדין וכו'. מוקנים שמעתי מודים שבחיו מפי זקניהם, כושר מדותיו וטוב לבו. כשראה חברו הדיין ה"ר יחיא משרקי מצמצם עצמו בחלק הקטן המגיע לו מהגבוי בבית דין, והכנסה אחרת המשלמת ספוקו לא היתה לו, ונודע לו כי מפני דחקו אוכל סעודתו כל ימות השבוע פת חריבה, דאג לצערו ונדב לו בשר ללפתן משכר השחיטות השייכות לו מבית המטבחים הצבורי, והקציב לו שיעור המספיק לכל ימות החול, יגבה אותן לעצמו מיד קצבים ידועים בכל שבוע כדי שלא להתבייש. הנהגתו התורנית והמוסרית לעדתו וחמלתו על אנשי קהלתו היו לנטע אהבה בלב כולם. כל פה יהללוהו וכל לשון תהגה שבחו. תלמידים רבים למדו לפניו, ותלמידיו היותר מפורסמים, בנו ה"ר אברהם, והר"ר יוסף בן שלום אלקארה ז"ל. ומשם בנו אברהם כותב איזה חדושים וטעמים בספריו וכו'. עכ"ל הרע"ק.

מצודת הנהגתו היתה פרוסה לכל קהילות תימן. וכך כתב עליו ר' יעקב ספיר ז"ל שביקר בתימן כמ' שנה אחר פטירתו ז"ל "...אב ואב"ד לגאון ולתפארת וחבר כמה ספרים...ונתקבלו הוראותיו בכל המדינה (כמר"ן ורמ"א), והיה גדול בחכמת הקבלה ובעל מופת לרבים גם סופר מהיר ואומן...והיה גם מדקדק גדול ובעל מקרא ומסורה ותרגום בקי מאד בכל תנועה וקוץ... ושמו גדול בכל ארץ התימן והולכים לאור פסקיו והכרעותיו כהלכה למשה מסיני. ע"כ. ובספר המחשבה להג"ר סעדיא מנצורה ז"ל כתב "לקונן ולהספיד על הרב המופלג בדורו סיני ועוקר הרים הוא הרב המופלא אב"ד ור"מ בק"ק צנעא יע"א...לא הניח כמותו בדור הזה...כל מילי אתי ביה מקרא משנה תלמוד אגדה משלים ומעשיות וחידות חכמת הדקדוק מעשה בראשית מעשה מרכבה היות דאביי ורבא"..." ע"כ.

חיבר הרבה ספרים, הידועים לנו הם: "אורח לחיים", חדושים וטעמים על חמש מגילות. "זבח תודה" חידושים ופסקי דינים בפלפול ובסברא סביב שו"ע ויו"ד הלכות שחיטה וע' טרפיות. "חלק הדקדוק" או "תוצאות חיים", דקדוק על כל התנ"ך עפ"י ספרי תימן הקדמונים. "מעיל קטון", על ספר "שני לוחות הברית" (של"ה). "עץ חיים", פירושים וביאורים פסקי דינים והנהגות, על סדר תפילות כל השנה. "שו"ת פעולת צדיק". "שערי טהרה", קיצור הלכות נדה. "שערי קדושה", קיצור ספרו זבח תודה בדרך פסקי דינים. "קורות היהודים בתימן" קונטרס הכולל קצת מדברי ימי היהודים בתימן. בן ידוע שמהר"ץ חיבר פי' עה"ת.

בספרו מעיל קטון שחיברו בילדותו כ' (ומובא בס' פסקי מהר"ץ הלי' תפלה) בזה"ל "ואני הצעיר הראיתי בפנים בספרי ל"ה מקור דין זה מהגמר עיי"ש". ואין אנו יודעים מהו ספר זה, אך ודאי חיברו בילדותו כי הרי מזכירו בספר מעיל קטן. גם כתב הרבה הערות והגהות בגליונות הספרים, וחכמי תימן מזכירים מהם.

זקנו מהר"ץ ז"ל ראה שספרי הדפוס החלו להתפשט בתימן, וגירסת תימן במשניות החלה להשכח, וראה ברוח קדשו שעתידים ח"י גיר' תימן להשכח לגמרי, ע"כ צוה לנכדו מהר"ץ ז"ל שיקח משניות דפוס וינקדו ויגיהו מכל טעות ושגיאה עפ"י גי' תימן, מהר"ץ הוסיף בגליונות משניות אלו הרבה הערות.

(ערך מתוך כמה וכמה ספרים)

תפארת בנים

בר"ת החלו מבצע שיעון משניות של פרקי אבות ע"פ וכן שיעון ע"פ של פסוקי משלי. במקום לצאת ולשחק בהפסקות, עומדים התלמידים ומשננים משלי ואבות נחנים ומקבלים ארטיקים ואף צעדים נקודות. החפץ שזכות הלימוד יעמוד לו ולזרעו, יפנה לטל: 050-4150896 בתמונות למטה, מעט מזעיר בזמן ההפסקות



הערות, הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
e0504150896@gmail.com

לזשיק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

לזשיק
שלום בן יעקב ומירב
טליה בת מנשה